

**DET KONGELIGE
KULTUR- OG LIKESTILLINGSDEPARTEMENT**

Statsråden

Stortinget - Familie- og kulturkomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

26/63-

30. januar 2026

Vurdering av dokument 8:77 S (2025-2026) Representantforslag om å skrinlegge Bufdirs råd om møter med kjønnsmangfold for offentlige ansatte

Jeg viser til brev av 5. januar 2026 der Stortingets Familie- og kulturkomite ber om kultur- og likestillingsministerens vurdering av Dokument 8:77 S (2025-2026) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjerstin Lianes Kjøndal og Joel Ystebø om å skrinlegge Bufdirs råd om møter med kjønnsmangfold for offentlige ansatte.

Vurdering:

Kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk er vernede diskrimineringsgrunnlag i likestillings- og diskrimineringsloven. Offentlige myndigheter har en plikt til aktivt likestillingsarbeid for å hindre diskriminering og motarbeide stereotypisering, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 24. Rådene Bufdir har utarbeidet innebærer ingen nye plikter, men gir offentlig ansatte praktisk veiledning om hvordan offentlig ansatte kan møte kjønnsmangfold blant mennesker de treffer i sin tjeneste.

Rådene er en oppfølging av et foreslått tiltak i utredningen om en mulig innføring av en tredje juridisk kjønnskategori, som ble utarbeidet av Bufdir og overlevert til daværende kultur- og likestillingsminister i 2023. Rådene skal gi faglig støtte til ansatte i skole, helse, NAV, barnevern og andre offentlige tjenester. De handler om språkbruk, kommunikasjon og praktiske hensyn i møte med personer med ulike kjønnsidentiteter, og presiserer at ansatte skal bruke faglig skjønn og tilpasse rådene til den aktuelle konteksten. De er lagt ut på høring nettopp for å sikre involvering av et bredt spekter av aktører. Høring er et viktig steg i prosessen for å gjøre rådene bedre og mer treffsikre, og høring er etter min vurdering det riktige instrumentet for å avdekke og rette eventuelle svakheter.

Buudir har mottatt om lag 100 høringssvar om de faglige rådene. Tilbakemeldingene i disse høringssvarene vil bidra til det videre arbeidet med å ferdigstille veilederen. En samlet oppsummering foreligger ikke ennå, men en foreløpig gjennomgang tyder på at kommuner generelt ønsker veiledningen velkommen. Samtidig ser vi at rådenes faglige innhold og metodiske grunnlag møter betydelig motstand fra aktører som mener dokumentet prioriterer en spesifikk ideologi på bekostning av biologi, foreldre og pasientsikkerhet. Det er også flere aktører som kommer med kritiske, men konstruktive innspill til konkrete endringer og presiseringer.

I den offentlige debatten om rådene har det blitt fremmet påstander om at rådene innebærer at man skal slutte å si "jente" og "gutt", eller forby tradisjonelle betegnelser på kjønn. Det er ikke tilfelle. Rådene anbefaler inkluderende og presis språkbruk *der det er hensiktsmessig* – for eksempel kjønnsnøytralt språk når kjønn er irrelevant – men de *avskaffer* ikke etablerte ord eller kjønnsdelte referanser. Målet er å gi offentlige ansatte et større repertoar og en økt bevissthet for det allerede eksisterende kjønnsmangfoldet i samfunnet, ikke å begrense ytringer.

Samtidig er et grunnleggende premiss for arbeidet at kjønn er mer sammensatt enn bare mann og kvinne, og jente eller gutt. Dette har i flere omganger blitt anerkjent av et stortingsflertall, første gang i forarbeidene til diskrimineringslovgivningen i 2013:

*«Samfunnet består ikke bare av menn og kvinner. Kjønn er mer sammensatt enn som så: Noen opplever at de har et annet kjønn enn det de er født med; de har en annen kjønnsidentitet. Andre føler at de er verken mann eller kvinne».*¹

Dette synet på kjønn ble også gjentatt i forarbeidene til gjeldende likestillings- og diskrimineringslov som trådte i kraft 1. januar 2018.²

I den pågående debatten savner jeg et fokus på de menneskene, barn og voksne, som faktisk opplever kjønnsinkongruens. Dette er en liten, sårbar gruppe som har dokumentert høyere risiko for utenforskap og negative erfaringer i møte med offentlige tjenester.³ Rådene er utformet for å forebygge skam og diskriminering, møte folk med respekt her og nå, og i de tilfellene der det gjelder de yngre i samfunnet, ivareta barnets beste i tråd med barnekonvensjonen. Rådene understreker dialog med foreldre og bruk av faglig skjønn.

Forslagsstillerne uttrykker bekymring for ytringsfriheten og kvinners rettigheter. Rådene er et faglig støtteverktøy, ikke regler. Jeg har vanskelig for å se hvordan det å møte transpersoner og ikke-binære i offentlige tjenester på en respektfull og anerkjennende måte står i

¹ Prop. 88 L (2012 – 2013), s. 110.

² Prop. 81 L (2016 – 2017) s. 313

³ CENSE, 2025. Lenke: https://www.sv.uio.no/psi/forskning/prosjekter/kjonn-seksualitet-mangfold-lgbt+/rapport_helsesokende_atferd.pdf ; NTNU, 2025. Lenke: https://samforsk.no/uploads/files/NTNU_Rapport_elevundersokelsen_2024_UU.pdf ; Andersen m. fl, 2021. Lenke: https://cms.buudir.no/siteassets/rapporter/lhbt/Seksuell_orientering_kjonnsmangfold_og_levekar_resultater_fra_sporreundersokelsen_2020.pdf ; Politiet, 2023. Lenke: <https://www.politiet.no/globalassets/dokumenter-strategier-og-horinger/pod/rapporter/pod-rapport-09-2023-resultater-fra-lhbtq-undersokelsen-pa-pride-2022.pdf>

motsetning til kvinners rettigheter eller andre gruppers frihet. Det handler om å sikre likeverd og like muligheter for alle, i tråd med likestillings- og diskrimineringslovens formål.

Videre må vi ikke glemme bakgrunnen for at Bufdir igangsatte arbeidet med disse rådene, nemlig at offentlig ansatte selv har etterspurt mer kunnskap om kjønnsmangfold. Vi har et bredt kunnskapsgrunnlag som bekrefter at offentlige tjenester og ansatte i disse tjenestene mangler kompetanse om en rekke minoritetsgrupper i befolkningen, deriblant kjønnsminoriteter.⁴ Tilbakemeldinger fra kommuner, tjenester og organisasjoner på lhbt+-feltet har pekt på etterspørsel etter mer praktisk kunnskap.⁵ Rådene er ment å svare ut dette behovet og gjøre det enklere for ansatte å møte personer med ulik kjønnsidentitet på en respektfull og anerkjennende måte.

På denne bakgrunn mener jeg at det ikke er riktig å skrinlegge Bufdirs faglige råd allerede før veilederen er ferdigstilt. Basert på innkomne innspill vil Bufdir vurdere justeringer og presiseringer for å sikre at rådene blir faglig solide, treffsikre og praktisk anvendelige.

Med hilsen

Lubna Jaffery

⁴ Rambøll, 2025. Lenke:

https://cms.bufdir.no/siteassets/rapporter/lhbt/Kommunenenes_arbeid_med_likestilling_av_lhbt_personer.pdf ; Senter for likestilling ved UiA og NORCE, 2025. Lenke: <https://www.uia.no/om-uia/senter-og-nettverk/senter-for-likestilling/Filer/rapport-kommuneansattes-arbeid-med-likestilling.pdf> ; NIFU, 2025. Lenke: <https://www.udir.no/tall-og-forskning/finn-forskning/rapporter/2025/sporsmal-til-skole-norge-varen-2025/> ; Bufdir, 2023, kap. 3.3. Lenke: <https://www.bufdir.no/rapporter/dokumentside/buf00005800/> ; NTNU, 2020. Lenke: <https://samforsk.no/publikasjoner/skeive-barn-og-unge-i-barnevernet-en-studie-av-barnevernets-praksis-og-tillnaerminger>

⁵ Bufdir, 2023, vedlegg 3. Lenke: <https://www.bufdir.no/rapporter/dokumentside/buf00005800/>